Σάββατο των ψυχών

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 10 Φεβρουαρίου, 2018

Συναξάρι Τριωδίου

Το Σάββατο αυτό οι θειότατοι πατέρες θέσπισαν να μνημονεύουμε όλους τους ευσεβώς κοιμηθέντες όλων των αιώνων.

Επειδή πολλοί πέθαναν ξαφνικά και στην ξενιτιά και με κάθε είδους θάνατο, και πολλοί ήταν ίσως φτωχοί, και δεν αξιώθηκαν τις καθορισμένες ψαλμωδίες και τα μνημόσυνα, οι άγιοι πατέρες από φιλανθρωπία θέσπισαν, η Ορθόδοξη Καθολική Εκκλησία να κάνει μνημόσυνα κοινά για όλους, για να περιλαμβάνονται σε αυτά και όσοι για κάποιο λόγο δεν τους έγιναν τα συνηθισμένα μνημόσυνα. Αυτό το παρέλαβαν από τους ιερούς αποστόλους, διότι αυτά που γίνονται για τους κεκοιμημένους προξενούν σε αυτούς μεγάλη ωφέλεια.

Ένας δεύτερος λόγος είναι ότι, επειδή την επόμενη μέρα θα έβαζαν την Δευτέρα Παρουσία του Χριστού, μνημονεύουν όπως αρμόζει και τις ψυχές, σαν να παρακαλούν κατά κάποιο τρόπο τον φοβερό και αλάνθαστο κριτή να δείξει σε αυτές τη συνηθισμένη συμπάθειά του και να τις κατατάξει στην τρυφή, που ο ίδιος υποσχέθηκε.

Και επιπλέον, επειδή την επόμενη Κυριακή οι άγιοι πατέρες θα βάλουν την εξορία του Αδάμ, σκέφτηκαν με την παρούσα κατάπαυση (το Σάββατο των ψυχών) να βάλουν κάποια κατάπαυση και κάποιο τέλος όλων των ανθρωπίνων, ώστε την επόμενη Κυριακή να αρχίσουν από την αρχή. Διότι το τελευταίο απ’ όλα τα σχετικά μ’ εμάς είναι η εξέταση των πράξεών μας από τον αδέκαστο κριτή.

Τη μνημόνευση των ψυχών την κάνουμε πάντοτε το Σάββατο , επειδή η λέξη Σάββατο στα εβραϊκά σημαίνει κατάπαυση. Καθώς λοιπόν οι πεθαμένοι κατέπαυσαν από τα βιοτικά και από όλα τα άλλα, γι’ αυτό και την ημέρα που σημαίνει κατάπαυση κάνουμε τις δεήσεις γι’ αυτούς. Και αυτό επικράτησε να γίνεται κάθε Σάββατο, αλλά κατά το σημερινό κάνουμε κοινό μνημόσυνο και παρακαλούμε τον Θεό για όλους τους ευσεβείς.

Διότι οι άγιοι πατέρες, επειδή γνωρίζουν ότι **όσα γίνονται για τους κεκοιμημένους, μνημόσυνα και ελεημοσύνες και λειτουργίες, προξενούν σ’ αυτούς μεγάλη άνεση και ωφέλεια**, παρακινούν την Εκκλησία να το κάνει αυτό και ατομικά και για όλους, όπως παρέλαβαν από τους αγίους αποστόλους, σύμφωνα

με όσα λέει και ο **Αρεοπαγίτης Διονύσιος**.

Το ότι οι ψυχές ωφελούνται απ' όσα γίνονται γι' αυτές φαίνεται και από πολλά άλλα, αλλά και από τη σχετική ιστορία του **αγίου Μακαρίου**.

Αυτός, καθώς περπατούσε στον δρόμο, βρήκε ένα ξερό κρανίο κάποιου ασεβή ειδωλολάτρη και το ρώτησε αν καμία φορά στον άδη αισθάνονται κάποια ανακούφιση. Και το κρανίο αποκρίθηκε: «Ναι, πάτερ, έχουμε μεγάλη ανακούφιση όταν προσεύχεσαι για τους κεκοιμημένους» –διότι ο άγιος το έκανε αυτό και **παρακαλούσε τον Θεό να του αποκαλύψει αν ωφελούνται οι κεκοιμημένοι από τις προσευχές του**.

Επίσης **ο Γρηγόριος ο Διάλογος** με την προσευχή του έσωσε τον βασιλέα Τραϊανό, άκουσε όμως από τον Θεό να μην παρακαλέσει άλλη φορά για ασεβή.

Επιπλέον, κατά την Εκκλησιαστική Ιστορία, η **βασίλισσα Θεοδώρα** άρπαξε από τα βάσανα τον άνδρα της, τον εικονομάχο Θεόφιλο, με τις δεήσεις των αγίων και ομολογητών.

Και ο **Θεολόγος Γρηγόριος**, στον επιτάφιο που εκφώνησε για τον αδελφό του Καισάριο, **συνιστά τις ελεημοσύνες για τους κεκοιμημένους ως ωφέλιμες**.

Ο **μέγας Χρυσόστομος** στην προς Φιλιππησίους λέει τα εξής: «Ας σκεφτούμε με ποιον τρόπο θα ωφελήσουμε τους κεκοιμημένους, ας τους βοηθήσουμε όσο μπορούμε, εννοώ με τις **ελεημοσύνες** και τις προσφορές. Γιατί αυτά που κάνουμε τους φέρνουν μεγάλη ωφέλεια και πολύ κέρδος. Και δεν νομοθετήθηκαν αυτά έτσι απλά και χωρίς λόγο, αλλά από τους πάνσοφους αποστόλους παραδόθηκε στην Εκκλησία του Θεού το να μνημονεύει ο ιερέας μπροστά στα φρικτά μυστήρια υπέρ των κεκοιμημένων». Λέει επίσης: «Στη διαθήκη σου μαζί με τα παιδιά και τους συγγενείς σου βάλε συγκληρονόμο και το όνομα του κριτή και **θυμήσου και τους φτωχούς**, και εγώ σου εγγυώμαι γι' αυτά».

Και ο **Μέγας Αθανάσιος** λέει: «Και αν ακόμη εκείνος που πέθανε ευσεβής έγινε σκόνη, μην αποφεύγεις να ανάβεις στον τάφο του λάδι και κεριά, αφού παρακαλέσεις τον Χριστό, τον Θεό, γιατί αυτά είναι δεκτά από τον Θεό και προκαλούν μεγάλη αντίδοση».

Μέχρι να φθάσει η Δευτέρα Παρουσία του Χριστού, όσα γίνονται υπέρ των κεκοιμημένων προξενούν ωφέλεια, όπως λένε οι άγιοι πατέρες, και μάλιστα σε εκείνους που είχαν κάνει κάποια καλά όσο ζούσαν. Και αν η αγία Γραφή λέει κάποια πράγματα για να σωφρονίσει τους πολλούς (και έτσι πρέπει), όμως ως επί το πλείστον **νικά η φιλανθρωπία του Θεού**.

Πρέπει να ξέρουμε ότι εκεί όλοι θα γνωρίσουν ο ένας τον άλλο, και αυτούς που γνώριζαν και αυτούς που δεν τους είδαν ποτέ, όπως λέει ο ιερός Χρυσόστομος, στηρίζοντάς το στην παραβολή του πλουσίου και του Λαζάρου. **Όχι όμως από το σωματικό σχήμα –γιατί όλοι θα έχουν μια ηλικία και τα φυσικά χαρακτηριστικά θα εξαλειφθούν– αλλά με το διορατικό βλέμμα της ψυχής, όπως λέει και ο Θεολόγος Γρηγόριος** στον επιτάφιο για τον Καισάριο: «Τότε θα δω τον Καισάριο λαμπρό, δοξασμένο –όπως πολλές φορές μου φάνηκες στο όνειρο, πολυαγαπημένε μου αδελφέ».

Ο **Μέγας Αθανάσιος στον λόγο υπέρ των κεκοιμημένων λέει ότι και μέχρι την κοινή ανάσταση οι άγιοι έχουν λάβει χάρισμα από τον Θεό να γνωρίζουν ο ένας τον άλλο και να χαίρονται μαζί, οι αμαρτωλοί όμως και από αυτό έχουν στερηθεί**. **Στους αγίους μάρτυρες επιπλέον δόθηκε το να βλέπουν από ψηλά αυτά που κάνουμε και να μας επισκέπτονται στις ανάγκες μας.** Κατά την ημέρα όμως της Δευτέρας Παρουσίας όλοι θα γνωρίσουν ο ένας τον άλλο, όταν και τα κρυφά όλων θα φανερωθούν.

Πρέπει ακόμη να γνωρίζουμε ότι τώρα οι ψυχές των δικαίων βρίσκονται σε ορισμένους τόπους, και οι ψυχές των αμαρτωλών σε άλλο μέρος, και **οι πρώτοι χαίρονται γιατί ελπίζουν, ενώ οι άλλοι λυπούνται γιατί περιμένουν τα δεινά**. Διότι οι άγιοι δεν πήραν ακόμη την επαγγελία των αγαθών, όπως λέει ο θείος απόστολος, επειδή ο Θεός πρόβλεψε κάτι καλύτερο για μας, για να μην τελειωθούν εκείνοι χωρίς εμάς (Εβρ. 11:40).

Κάτι άλλο που πρέπει να ξέρουμε είναι ότι όλοι αυτοί που πέφτουν σε γκρεμό ή στη θάλασσα ή στη φωτιά ή χάνονται από τα λεγόμενα θανατικά ή από κρύο ή από πείνα, **δεν το παθαίνουν αυτό από προσταγή του Θεού**. Διότι αυτά είναι **κρίσεις του Θεού που άλλες γίνονται με την ευδοκία του Θεού και άλλες κατά παραχώρηση· άλλα πάλι γίνονται για να τα μάθουν και να σωφρονιστούν άλλοι**.

Και ο Θεός ως προγνώστης όλα αυτά τα γνωρίζει και με το θέλημά Του γίνονται, όπως λέει και το ιερό Ευαγγέλιο για τα στρουθία (Ματθ. 10:29), ωστόσο δεν προορίζει ότι τα πράγματα θα γίνουν έτσι, αυτός να πνιγεί, ο άλλος να πεθάνει με φυσικό θάνατο, αυτός να πεθάνει γέρος και ο άλλος νήπιο. Αλλά μια φορά όρισε τον συνολικό ανθρώπινο χρόνο και τους διάφορους τρόπους των θανάτων, και μέσα σε αυτούς τους χρόνους επέρχονται οι διάφοροι τρόποι των θανάτων. **Ο Θεός δεν προορίζει από την αρχή, αλλά προγνωρίζει, και ανάλογα με τη ζωή καθενός κανονίζει και τον τρόπο του θανάτου του**.

Ο **Μέγας Βασίλειος** αναφέρει βέβαια προορισμό ζωής, αλλά υπαινίσσεται το ρητό «*χώμα είσαι και στο χώμα θα πας*». Αν η ζωή του καθενός ήταν ορισμένη εκ των

προτέρων, τότε γιατί **ο Απόστολος** γράφει στους Κορινθίους: «*Επειδή μεταλαμβάνετε ανάξια, γι' αυτό υπάρχουν ανάμεσά σας πολλοί ασθενείς και αρκετοί πεθαίνουν*» (Α' Κορ. 11:30); Και ο **Δαβίδ** λέει: «*Μη με πάρεις στις μισές από τις ημέρες μου*» και «*μετρημένες έκανες τις μέρες μου*» (Ψαλμ. 101:25 και 38:6). Ο **Σολομών** λέει: «*Γιέ, να τιμάς τον πατέρα σου, για να γίνεις πολύχρονος*» (βλ. Σειράχ 3:6) και «*για να μην πεθάνεις ενώ δεν είναι ακόμη ο καιρός σου*» (Εκκλ. 7:17). Και στο βιβλίο του **Ιώβ** ο Θεός λέει προς τον Ελιφάζ: «*Θα σας εξολόθρευα, αν έλειπε ο Ιώβ ο δούλος μου*» (Ιώβ 42:8).

Από αυτά είναι φανερό ότι **δεν είναι η ζωή μας ορισμένη εκ των προτέρων. Γιατί αν ήταν, για ποιο λόγο παρακαλούμε τον Θεό και καλούμε γιατρούς και προσευχόμαστε για τα παιδιά να ζήσουν;**

Και τούτο πρέπει να ξέρουμε, ότι τα βαπτισμένα νήπια που πεθαίνουν, απολαμβάνουν την τρυφή του παραδείσου, τα αβάπτιστα όμως και τα παιδιά των ειδωλολατρών δεν πηγαίνουν ούτε στην τρυφή ούτε στη γέεννα.

Αφού, λοιπόν, η ψυχή βγει από το σώμα, δεν έχει καμία φροντίδα για όσα έχουν σχέση με τον κόσμο, αλλά φροντίζει μόνο για τα εκεί.

Τα τριήμερα τα κάνουμε γιατί την τρίτη μέρα μετά τον θάνατο ο άνθρωπος αλλοιώνεται κατά την όψη. Τα εννιάμερα γιατί τότε όλο το σώμα χάνει τη συνοχή του και διατηρείται μόνο η καρδιά. Τα δε σαράντα γιατί τότε και η καρδιά χάνεται.

Γι' αυτούς τους λόγους κάνουμε τα μνημόσυνα των ψυχών, τις οποίες μακάρι ο Δεσπότης Χριστός να τις κατατάξει στις σκηνές των δικαίων και εμάς να μας ελεήσει, ως μόνος αθάνατος. Αμήν.

(Διασκευή για την Κ.Ο. του κειμένου του Τριωδίου με τη βοήθεια και της μετάφρασης του αγίου Αθανασίου του Παρίου που περιέχεται στο βιβλίο Νέον Λειμωνάριον, Βενετία 1819, σελ. 272)

(Πηγή ηλ. κειμένου: koinoniaorthodoxias.org)